

ПРОГРАМА
ЗА ПРОФИЛАКТИКА, НАДЗОР И КОНТРОЛ НА БОЛЕСТТА АНТРАКС В
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 2025 – 2027 Г.

Идентификация на програмата

Държава членка: **Република България**

Заболяване: **Антракс**

Период на изпълнение: **2025 – 2027 г.**

За контакт:

отдел „Здравеопазване на животните“,

дирекция “Здравеопазване, идентификация и хуманно отношение към животните”,

Българска агенция по безопасност на храните

бул. „Пенчо Славейков“ 15А

1606, София, България

Е-mail: AHW@bfsa.bg

1. Цели на програмата

Поддържане на имунна популация от възприемчиви животни в населените места, в които е констатиран антракс и ограничаване на по-нататъшното му географско разпространение на територията на страната. Навременно прилагане на мерките за контрол на заболяването (ваксинация, дезинфекция, унищожаване на трупове на умрели от антракс животни и получените от тях животински продукти), с цел ограничаване на разпространението на инфекцията при хора.

2. Елементи на програмата

2.1. Ваксинация на възприемчиви животни

- 2.1.1 Еднократна ваксинация на всички говеда и еднокопитни над тримесечна възраст и овце над двумесечна възраст, както и на всички такива, закупени след извършената ваксинационна кампания от населени места, в които ваксинация срещу антракс не се провежда - в населени места, в които през последните **50 години** е регистриран еднократно антракс при животните за следните области - **Варна, Добрич, Разград, Силистра, Търговище и Шумен;**
- 2.1.2 Еднократна ваксинация на всички говеда и еднокопитни над тримесечна възраст и овце над двумесечна възраст, както и на всички такива, закупени след извършената ваксинационна кампания от населени места, в които ваксинация срещу антракс не се провежда - в населени места, в които през последните **30 години** е регистриран еднократно антракс при животните за **останалите области от страната;**
- 2.1.3 Двукратна ваксинация (пролет и есен) на всички говеда и еднокопитни над тримесечна възраст и овце над двумесечна възраст, както и на всички такива, закупени след извършената ваксинационна кампания от населени места, в които ваксинация срещу антракс не се провежда- **в населени места, в които е регистриран повече от един случай на болестта при животни през последните 50 години (стационарни антраксни огнища);**
- 2.1.4 Спешна ваксинация на възприемчиви животни при констатиране на случай на антракс;

2.2. Клинични и лабораторни изследвания

2.2.1 Лабораторно изследване (микробиологично и имунологично) на органни проби, кръв, секрети и екскрети, взети от умрели животни, при съмнение за антракс;

2.2.2 Клинични обследвания на възприемчиви селскостопански животни;

2.3. Други

2.3.1 Обезщетяване на собствениците на умрели от антракс животни и умрели животни в следствие на ваксинация срещу антракс;

2.3.2 Обезвреждане на трупове на умрели от антракс животни и животински продукти, получени от животни с констатирано заболяване;

2.3.3 Дезинфекция на животновъдни обекти, предприятия за преработка на животински продукти и други обекти, при констатиране на заболяването.

3. Институции и организации отговорни за изпълнението на програмата

3.1. Българска агенция по безопасност на храните:

3.1.1. ЦУ на БАБХ

Дирекция “Здравеопазване, идентификация и хуманно отношение на животните” :

3.1.1.1 разработва стратегия за профилактика, надзор и контрол на заболяването антракс и извършва контрол по прилагането на програмата;

3.1.1.2 изготвя и своевременно актуализира план за действие (контингенс план), който следва да се изпълнява при съмнение или при възникване на болестта антракс в съответствие с чл. 3 от Наредба № 6 от 5.10.2020 г. за мерките за профилактика, ограничаване и ликвидиране на болестта антракс по животните и за условията и реда за прилагането им;

3.1.1.3 координира действията на всички органи участващи в програмата;

3.1.1.4 събира информация и изготвя доклади с резултатите по програмата;

3.1.1.5 изпраща информация за изпълнението на програмата до всички звена, включени в изпълнението ѝ (ОДБХ, НРЛ и др.) в края на текущата година;

3.1.1.6 изготвя допълнителни документи, във връзка с програмата или приложените мерки за ограничаване на болестта, в случай на възникване на заболяването (заповеди, инструкции, писма и др.);

3.1.1.7 в случай на възникване на огнище организира и контролира мерките за ограничаване и ликвидиране на болестта, определени от ЦУ на БАБХ;

3.1.1.8 изготвя и поддържа актуален списък на случаите на антракс по животните и населените места с антраксни полета в страната, публикуван на интернет

страницата на БАБХ.

Дирекция „Контрол на храните” :

3.1.1.9 координира осъществявания контрол в предприятията за месодобив и преработка.

3.1.1.10 изяснява и проследява движението на всички животински продукти от и към заразеното населено място, идентифицира местонахождението им и участва в унищожаването им.

Дирекция „Контрол на фуражите и странични животински продукти“ :

3.1.1.11 изяснява движението на странични животински продукти (вкл. на технически животински продукти) от и към заразеното населено място, идентифицира местонахождението им и участва в унищожаването им.

Дирекция „Контрол на ветеринарни лекарствени продукти“

3.1.1.12 Осъществява контрол на използваната ваксина.

3.1.2. Областни дирекции по безопасност на храните

3.1.2.1 контролират изпълнението на програмата;

3.1.2.2 изготвят план за ваксинация на територията на съответната област в случай на възникнало огнище;

3.1.2.3 контролират дейностите на всички институции на регионално ниво и докладват данните в ЦУ на БАБХ;

3.1.2.4 събират и анализират данните за изследванията и проведената ваксинация за антракс в областта;

3.1.2.5 съхраняват, разпределят и водят на отчет ваксината;

3.1.2.6 организират ваксинацията в областта, съгласно ваксинационната програма;

3.1.2.7 официалните ветеринарни лекари по здравеопазване на животните вземат и изпращат проби, при съмнение за антракс;

3.1.2.8 официалните ветеринарни лекари по здравеопазване на животните изпращат месечна справка до отдел “Здравеопазване на животните“ към ОДБХ;

3.1.2.9 официалните ветеринарни лекари по здравеопазване на животните осигуряват проследяемост на пробите - връщане на резултатите от взетите проби обратно до фермата;

3.1.2.10 официалните ветеринарни лекари по здравеопазване на животните контролират въвеждането на резултатите от ваксинацията и лабораторните изследвания в информационната система ВетИс;

3.1.2.11 официалните ветеринарни лекари по здравеопазване на животните обобщават данните за изследваните и ваксинираните животни намиращи се

на територията на общината;

3.1.2.12 Уведомяват съответната Регионална здравна инспекция в случай на констатиране на болестта при животни.

3.1.3. Регистрираните ветеринарни лекари:

3.1.3.1 извършват ваксинация срещу антракс на възприемчиви животни в населените места от съответната община;

3.1.3.2 взимат проби от умрели животни, при съмнение за антракс;

3.1.3.3 въвеждат данните в системата ВетИС от извършената ваксинация;

3.1.3.4 събират и обобщават данните за изследваните животни, при съмнение за заболяването;

3.1.3.5 изпращат месечен доклад до официалния ветеринарен лекар;

3.1.3.6 извършват клинични прегледи на възприемчивите към антракс стада и докладват всеки съмнителен случай на съответния официален ветеринарен лекар.

3.2. Национална Референтна лаборатория „Антракс и Бяс“, към Национален диагностичен научноизследователски ветеринарномедицински институт (НДНВМИ), гр. София:

3.2.1 извършва лабораторно изследване (микробиологично и имунологично) на органни проби, кръв, секрети и екскрети, взети от умрели животни с характерна клиника за антракс;

3.2.2 отразява в системата ВетИС резултатите от извършените изследвания;

3.2.3 информира Дирекция ЗИХОЖ при ЦУ на БАБХ за резултатите от извършените лабораторни изследвания.

4. Териториален обхват

Ваксинационната програмата ще бъде изпълнена на територията на 20 области на Република България (Таблица 2), в населените места, в които са регистрирани огнища на антракс по животните.

Забележка: В случай на констатиране на огнище на антракс, на нови територии, допълнително ще бъде увеличен плана за изпълнение на съответната ОДБХ, както и количеството на ваксината, която трябва да бъде доставена и използвана.

5. Общо приложими мерки при констатиране на заболяването и реда за обявяването му.

Антракът попада в категория D и E съгласно *Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/1882 на Комисията от 3 декември 2018 година за прилагането на някои правила за профилактика и контрол на болести за категориите болести от списъка и за установяване на списък на животинските видове или групите животински видове, които носят значителен риск от разпространение на болестите от списъка* и в тази връзка по отношение на заболяването се прилагат мерките по чл. 9, букви г) и д) от Регламент (ЕС) 2016/429, включващи правила относно движение в рамките на Съюза, въвеждане и износ от ЕС, изискване за уведомяване при възникване на заболяването и докладване на ЕК и държавите членки и правила относно извършване на надзор.

Подлежи на обявяване по чл. 18-23 от Регламент (ЕС) 2016/429 и чл. 124 от ЗВД. Собствениците на животновъдни обекти имат задължения по отношение на информирането за промяна в здравословния статус на животните, за случаите на клане по необходимост и умрели животни съгласно чл. 55 и чл. 132, ал. 1, т.5 и 6 от ЗВД.

Съгласно *Регламент (ЕС) 2016/429 на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2016 година за заразните болести по животните и за изменение и отмяна на определени актове в областта на здравеопазването на животните* (Законодателство за здравеопазването на животните) и делегираните актове и актовете за изпълнение към него, операторите трябва да информират компетентния орган за обектите, в които отглеждат животни или събират, добиват, обработват и съхраняват зародишни продукти за целите на регистрация/одобрение. Съгласно чл. 51 от ЗВД животните подлежат на идентификация, а животновъдните обекти на регистрация по чл. 137 в БАБХ, който е официалният компетентен орган за идентификацията на животните и поддържа компютъризирана информационна система за въвеждане на данни за идентифицираните животни и регистрираните животновъдни обекти (интегрирана информационна система – ИИС ВетИС).

6. Измерими цели за изпълнението на програмата

6.1. Цели на програмата за ваксинация за календарна година

Област	Планиран брой говеда подлежащи на ваксинация	Планиран брой овце подлежащи на ваксинация	Планиран брой еднокопитни подлежащи на ваксинация
Благоевград	1300	1400	50
Бургас	100	2500	50
Варна	2400	6600	50
Велико Търново	350	3500	0
Видин	50	100	50
Враца	400	1500	50
Добрич	5050	10000	50
Ловеч	1400	1200	50
Пазарджик	100	100	50
Перник	400	1000	50
Плевен	2250	5500	50
Разград	4100	4100	50
Русе	2150	1500	50
Силистра	9400	15600	100
София-град	1450	1600	300
Стара Загора	1050	900	50
Търговище	4000	7900	50
Хасково	2000	2100	50
Шумен	10000	14000	300
Ямбол	4200	6600	100
Общо:	52150	87700	1550

6.2. Цели, свързани с провеждането на диагностични тестове

Регион	Вид тест	Целеви животни (вид, категория)	Вид проба	Цел (надзор, определяне на серопревалентност, съмнение, контрол на ваксинация, тестване на ваксина и т.н.)	Брой планирани тестове за календарна година
Цялата страна	Имунологичен	Всички видове животни, всички категории	Тъканни проби	съмнение	50

Цялата страна	Микробиологичен	Всички видове животни, всички категории	Тъканни проби	съмнение	50
Общо:					100

7. Свързани документи и полезни връзки

1. Регламент (ЕС) 2016/429 на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2016 година за заразните болести по животните и за изменение и отмяна на определени актове в областта на здравеопазването на животните (Законодателство за здравеопазването на животните) и делегираните актове и актовете за изпълнение към него;
2. РЕГЛАМЕНТ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ (ЕС) 2019/627 НА КОМИСИЯТА от 15 март 2019 година за определяне на еднакви практически условия за извършването на официален контрол върху продукти от животински произход, предназначени за консумация от човека, в съответствие с Регламент (ЕС) 2017/625 на Европейския парламент и на Съвета и за изменение на Регламент (ЕО) № 2074/2005 на Комисията по отношение на официалния контрол;
3. Закон за ветеринарномедицинската дейност;
4. Наредба № 6 от 5.10.2020 г. за мерките за профилактика, ограничаване и ликвидиране на болестта антракс по животните и за условията и реда за прилагането им;
5. Наредба № 4 от 2020 г. за надзор и мониторинг на зоонозите при профилактиката, ограничаването и ликвидирането им;
6. План за действие (контингенс план) при съмнение или при възникване на болестта антракс.

8. Исторически и епизоотологични данни за заболяването.

<https://bfsa.egov.bg/wps/portal/bfsa-web/activities/animal.health.and.welfare/animal-health/current.information.on.animal.diseases>